

Kontrolní závěr z kontrolní akce

24/24

Peněžní prostředky vynakládané Ministerstvem průmyslu a obchodu na podporu zvyšování energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) na rok 2024 pod číslem 24/24. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ RNDr. Petr Neuvirt.

Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky poskytované Ministerstvem průmyslu a obchodu na zvyšování energetické účinnosti a obnovitelné zdroje energie byly vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále také „MPO“);

Agentura pro podnikání a inovace, Praha (dále také „API“);

vybraní příjemci podpory: BBG group, s.r.o., Praha, Dopravní podnik města Brna, a.s., Dopravní podnik Ostrava a.s., DTS Vrbenský, a.s., Most, ELE SERVIS CZ s.r.o., Praha, CHRÍŠTOF, spol. s r.o., Brno, IZOPOL DVOŘÁK, s.r.o., Plzeň, MEDIA EFEKT, s.r.o., Brno, MJ Play a.s., Praha, NEXTA s.r.o., Teplice, Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMSD, Znojmo, s.r.o., TENDON Reality s.r.o., Frýdek-Místek, ZERAS a.s., Radostín nad Oslavou, ZKL Brno, a.s., ZUUM Group s.r.o., Nový Jičín, TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a. s.

Kontrolováno bylo období od roku 2018 do doby ukončení kontroly, v případě věcných souvislostí i období předcházející.

Kontrola byla u kontrolovaných osob prováděna v době od září 2024 do května 2025.

Kolegium NKÚ na svém XIV. jednání, které se konalo dne 22. září 2025,

schválilo usnesením č. 6/XIV/2025

kontrolní závěr v tomto znění:

Zvyšování energetické účinnosti a obnovitelné zdroje energie

13,9 mld. Kč

Podpora poskytnutá formou
dotací v programu podpory
Úspory energie OP PIK

1 %

Vliv podpory OP PIK na
celkovou čistou konečnou
spotřebu energie
v průmyslu a službách v ČR

4

Příjemci podpory OP PIK
z 16 kontrolovaných
příjemců, u kterých byly
zjištěny skutečnosti
nasvědčující porušení
rozpočtové kázně

5,1 mld. Kč

Alokované peněžní prostředky
na dotace do obnovitelných
zdrojů energie v OP TAK

23 MW

Cílový instalovaný výkon
obnovitelných zdrojů
energie do 2024
podpořených z OP TAK

0 MW

Dosažený instalovaný výkon
obnovitelných zdrojů energie
k 31. prosinci 2024
s podporou OP TAK

2,9 mld. Kč

Alokované peněžní prostředky
na dotace na snížení
energetické náročnosti budov
organizačních složek státu
z NPO

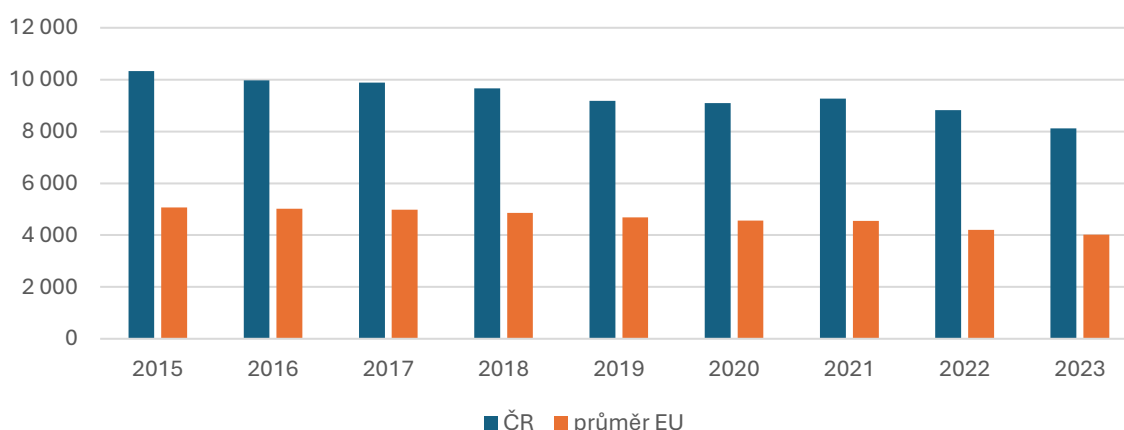
140 TJ/rok

Cílová hodnota snížení
spotřeby energie
u podpořených projektů
v březnu 2026

19,7 TJ/rok

Snížení spotřeby energie
u podpořených projektů
k březnu 2025

Energetická náročnost hospodářství ČR
v porovnání s průměrem zemí EU v GJ/mil. EUR HDP

Zdroj: Eurostat, dataset Energy intensity, dostupný online na
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/explore/all/all_themes.

I. Shrnutí a vyhodnocení

1.1 NKÚ provedl kontrolu poskytování a čerpání peněžních prostředků určených na podporu zvyšování energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie. Kontrola byla zaměřena na podporu, kterou poskytovalo MPO z operačního programu *Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020* (dále také „OP PIK“), operačního programu *Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost 2021–2027* (dále také „OP TAK“) a *Národního plánu obnovy* (dále také „NPO“). Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky poskytované MPO na zvyšování energetické účinnosti a obnovitelné zdroje energie byly vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy.

1.2 Celková proplacená podpora z OP PIK, OP TAK a NPO činila ke dni 1. května 2025 celkem 26,4 mld. Kč. Ministerstvem průmyslu a obchodu poskytnutá podpora úspor energie z OP PIK měla zanedbatelný dopad na celkovou spotřebu energie v průmyslu a ve službách. Dosažená úspora vlivem podpory činila 1 %. O podporu nebyl velký zájem a opatření Ministerstva průmyslu a obchodu ke zvýšení zájmu o podporu vedla ve svém důsledku k podpoře dražších projektů s nižšími úsporami. Podporou nebylo cílových úspor dosaženo. Podpora poskytovaná Ministerstvem průmyslu a obchodu z OP TAK cílové zvýšení instalovaného výkonu z obnovitelných zdrojů energie k 31. prosinci 2024 nepřinesla. Podpora z NPO nepřinese očekávané snížení spotřeby energie u budov ve vlastnictví státu kvůli nízkému zájmu žadatelů. Jedním z důvodů je nevhodné nastavení podmínek podpory ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu. NKÚ tak upozorňuje na riziko, že MPO nesplní stanovený cíl snížení energetické náročnosti budov pro organizační složky státu. U čtyř z 16 kontrolovaných příjemců podpory NKÚ zjistil skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně ve výši 2,7 mil. Kč.

1.3 Výše uvedené celkové vyhodnocení vyplývá z následujících zjištění:

- a) Česká republika nesplnila do roku 2020 závazný cíl ročních úspor spotřeby energie vyplývající z evropské směrnice ve výši 51,5 PJ¹, který byl schválen vládou v *Národním akčním plánu energetické účinnosti ČR*. Jedním z důvodů byl nízký přínos podpory poskytnuté z OP PIK. Podpora z OP PIK měla zajistit původně 39,5 % plánovaných úspor, po jejich revizi v roce 2017 jen 18,7 %. Vlivem podpory byla v roce 2020 dosažena skutečná úspora jen ve výši 3,1 PJ, tj. 6 % plánovaných úspor.
- b) O podporu z programu *Úspory energie* z OP PIK byl nízký zájem. V průběhu poskytování podpory MPO zmírnilo kritéria pro přijatelnost projektů, čímž zajistilo vyšší počet podpořených projektů, které ale přinesly nižší úspory. Celková podpora ve výši 13,9 mld. Kč tak přinesla do 20. května 2025 (po započítání úspor vykázaných v době udržitelnosti projektů) úsporu spotřeby energie ve výši 4,6 PJ. Dosažená úspora činí 1 % z celkové čisté konečné spotřeby energie v průmyslu a službách v ČR².

¹ Usnesení vlády ČR ze dne 22. prosince 2014 č. 1085, o *Národním akčním plánu energetické účinnosti České republiky podle čl. 24 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti*.

² Čistá konečná spotřeba energie v průmyslu a ve službách v ČR byl výsledkový ukazatel, kterým se měřil přínos podpory v programu podpory *Úspory energie* v OP PIK (blíže viz odst. 4.5, 4.7 a 4.12). Tento údaj ukazuje skutečnou spotřebu energie bez započítání ztrát při výrobě a distribuci energie.

- c) U programu podpory *Obnovitelné zdroje energie* z OP PIK měl být vlivem podpory (ve výši 613,7 mil. Kč) dosažen výkon výroby energie ve výši 60 MW do konce roku 2023. Tento cíl byl dosažen a v době ukončení kontroly činil instalovaný výkon 65 MW. Z celkového výkonu obnovitelných zdrojů energie ve výši 5 903 MW instalovaného v České republice ke konci roku 2023 tak nově instalovaný výkon obnovitelných zdrojů energie vlivem podpory činil pouze 1,1 %.
- d) ČR má do roku 2030 dosáhnout kumulované úspory energie 669 PJ. Podle aktualizace Vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu z roku 2024³ by podpora z OP TAK měla zajistit úsporu 2,7 PJ, což činí jen 0,4 % z celkových potřebných úspor v rámci celé ČR. Na příslušná opatření je v OP TAK alokováno 12,4 mld. Kč.
- e) Dotacemi v rámci specifického cíle 4.2 z OP TAK ve výši 5,1 mld. Kč má být dosaženo zvýšení instalovaného výkonu z obnovitelných zdrojů energie o 231 MW do konce roku 2029, přičemž již v roce 2024 mělo být podle programového dokumentu realizováno 10 % instalovaného výkonu (23 MW). Do doby ukončení kontroly byly z deseti podpořených projektů proplaceny výdaje ve výši 83,6 mil. Kč na tři projekty s plánovaným výkonem 19,4 MW⁴. Cílové zvýšení instalovaného výkonu do roku 2024 nebylo splněno a ani do doby ukončení kontroly NKÚ zatím podpořené projekty nepřinesly novou kapacitu výroby energie z obnovitelných zdrojů. Důvodem bylo mj. zpoždění ve vyhlášení výzev k předkládání projektů v souvislosti se změnou evropské legislativy.
- f) O dotace na snížení energetické náročnosti budov z NPO měly organizační složky státu nízký zájem. Z celkové alokace 2,9 mld. Kč. bylo po třech letech vyčerpáno jen 268 mil. Kč (9 %) a projekty přinesly úsporu jen 19,7 TJ/rok. Důvodem je skutečnost, že při nastavení cílů a podmínek podpory MPO dostatečně nezohlednilo krátký čas na realizaci projektů a nedostatek zdrojů v rozpočtech OSS na investice. Nízký zájem přetrvával i přesto, že MPO v průběhu poskytování podpory nastavilo mírnější podmínky pro poskytnutí dotace a rozšířilo okruh způsobilých výdajů. S ohledem na nejzazší možný termín realizace projektů do konce roku 2025 a termín pro naplnění cílů do března 2026 existuje riziko, že cíl podpory (snížení spotřeby energie budov ve výši 140 TJ/rok) nebude naplněn.
- g) NKÚ při kontrole 16 vybraných příjemců podpory z OP PIK u čtyř z nich zjistil skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně v celkové výši 2,7 mil. Kč. Např. jeden z příjemců podpory nerealizoval projekt v souladu s rozhodnutím o poskytnutí dotace, nadto doložil žádost o platbu fakturami a zjišťovacími protokoly, které neodpovídaly skutečnosti.

³ Usnesením vlády ČR ze dne 18. prosince 2024 č. 960 byla schválena aktualizace *Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu na období 2021–2030*.

⁴ Informace je dostupná na zastřešujícím portálu evropských fondů v ČR www.dotaceeu.cz, který spravuje Ministerstvo pro místní rozvoj.

II. Informace o kontrolované oblasti

2.1 **Operační program podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020** schválila vláda ČR usnesením ze dne 14. července 2014 č. 581⁵. Programový dokument OP PIK byl schválen Evropskou komisí rozhodnutím C(2015) 3039 ze dne 29. dubna 2015. Podpora v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie byla poskytována v rámci prioritní osy 3 *Účinné nakládání energií, rozvoj energetické infrastruktury a obnovitelných zdrojů energie, podpora zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin*, konkrétně prostřednictvím programů podpory: Obnovitelné zdroje energie, Úspory energie, Nízkouhlíkové technologie a Úspory energie v soustavách zásobování teplem (dále jen „SZT“). Podpora v OP PIK byla poskytována malým, středním a velkým podnikům formou dotací i finančních nástrojů.

Tabulka č. 1: Programy podpory a specifické cíle OP PIK zahrnuté do kontrolní akce NKÚ (stav k 19. květnu 2025)

Program podpory (dotace)	Specifický cíl (dále také „SC“)		Počet podpořených projektů s rozhodnutím o poskytnutí dotace (dále také „RoPD“)	Skutečně proplacené prostředky (v mil. Kč)
Obnovitelné zdroje energie	3.1	Zvýšit podíl výroby energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě ČR	60	613,7
Úspory energie	3.2	Zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru	3 506	13 873
Nízkouhlíkové technologie	3.4	Uplatnit inovativní nízkouhlíkové technologie v oblasti nakládání energií a při využívání druhotných surovin	234	567
Úspory energie v SZT	3.5	Zvýšit účinnost soustav zásobování teplem	168	2 762
Celkem dotace			3 968	17 815,7
Program podpory (finanční nástroj)	SC		Počet projektů podpořených finančním nástrojem	Výše proplacených peněžních prostředků (čerpání úvěrů)
Úspory energie – úvěry	3.2	Zvýšit energetickou účinnost podnikatelského sektoru	191	689
Celkem			4 159	18 504,7

Zdroj: texty jednotlivých výzev programů podpory, programový dokument OP PIK, MS 2014+.

* NKÚ u finančního nástroje podrobil kontrole pouze související činnost MPO, kterou je schvalování výzev a smluvní ujednání mezi MPO a NPO.

2.2 **Program podpory Obnovitelné zdroje energie** realizoval specifický cíl 3.1. Cílem programu byla podpora výroby a distribuce energie pocházející z obnovitelných zdrojů. Alokaci programu podpory, která původně činila 53 519 176 € (1 468 298 593,56 Kč)⁶, MPO dne 3. září 2020 snížilo na 34 289 176 € (904 205 571,12 Kč)⁷ z důvodu přesunu nevyužitých peněžních prostředků na opatření spojená s reakcí na pandemii covidu-19.

⁵ Usnesení vlády ČR ze dne 14. července 2014 č. 581, k *Operačnímu programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020*.

⁶ Přepočteno z měny EUR k datu schválení OP PIK Evropskou komisí. Kurz 29. dubna 2015 byl 27,435 CZK/EUR.

⁷ Přepočteno z měny EUR k datu 3. září 2020, kurz měn byl 26,37 CZK/EUR.

2.3 **Program podpory Úspory energie** realizoval specifický cíl 3.2. Cílem programu byla podpora snížení energetické náročnosti podnikatelského sektoru. Podpora v oblasti úspor energií byla realizována formou dotace i formou úvěru, přičemž obě formy podpory byly zaměřené na shodné typy opatření. Od roku 2018 docházelo ke snižování alokace:

- Dne 29. listopadu 2018 MPO snížilo původní alokaci programu podpory z 746 247 226 € (20 473 292 645,31 Kč⁸) na 668 832 866 € (17 366 245 365,69 Kč)⁹ z důvodu nedostatečné absorpční kapacity.
- Dne 3. září 2020 MPO dále provedlo snížení alokace na 649 602 866 € (17 130 027 576,42 Kč)¹⁰ z důvodu malého zájmu o využití finančního nástroje a z důvodu přesunu nevyužitých peněžních prostředků na opatření spojených s reakcí na pandemii covidu-19.
- Ke dni 14. ledna 2021 MPO snížilo alokaci programu podpory na 608 102 866 € (15 926 214 060,54 Kč)¹¹ z důvodu přesunu nevyužitých peněžních prostředků na opatření spojená s reakcí na pandemii covidu-19.

2.4 **Program podpory Nízkouhlíkové technologie** realizoval specifický cíl 3.4. Cílem programu byla podpora konkurenceschopnosti podniků a udržitelnosti české ekonomiky prostřednictvím zavádění nových technologií v oblasti nakládání energií a druhotných surovin. Předmětem kontroly NKÚ byly aktivity spojené s úsporami energie, aktivity zaměřené na elektromobilitu a druhotné suroviny NKÚ nekontroloval. Alokace programu podpory Nízkouhlíkové technologie činila 37 549 754 € (1 030 177 500,99 Kč)¹². Od roku 2018 docházelo k následujícím změnám alokace:

- Dne 20. července 2018 MPO zvýšilo alokaci programu podpory Nízkouhlíkové technologie na 78 849 745 € (2 040 237 151,88 Kč)¹³ z důvodu realokace prostředků ze specifického cíle 3.6 do specifického cíle 3.4 v reakci na vysokou poptávku po podpoře.
- Dne 17. dubna 2020 MPO snížilo alokaci na 73 849 745 € (2 006 128 322,93 Kč)¹⁴ z důvodu realokace výkonnostní rezervy do specifického cíle 2.1.
- Ke dni 3. září 2020 MPO snížilo alokaci na 54 619 745 € (1 440 322 675,65 Kč)¹⁵ z důvodu přesunu nevyužitých peněžních prostředků na opatření spojená s reakcí na pandemii covidu-19.

2.5 **Program podpory Úspory energie v SZT** realizoval specifický cíl 3.5. Cílem programu byla podpora konkurenceschopnosti a udržitelnosti české ekonomiky prostřednictvím maximálního využití kombinované výroby elektřiny a tepla. Alokace programu podpory

⁸ Přepočteno z měny EUR k datu schválení OP PIK Evropskou komisí. Kurz 29. dubna 2015 byl 27,435 CZK/EUR.

⁹ Přepočteno z měny EUR k datu podání návrhu změny OP PIK dne 29. listopadu 2018. Kurz 29. listopadu 2018 byl 25,965 CZK/EUR.

¹⁰ Přepočteno z měny EUR k datu 3. září 2020, kurz měn byl 26,37 CZK/EUR.

¹¹ Přepočteno z měny EUR k datu 14. ledna 2021, kurz měn byl 26,19 CZK/EUR.

¹² Přepočteno z měny EUR k datu schválení OP PIK Evropskou komisí. Kurz 29. dubna 2015 byl 27,435 CZK/EUR.

¹³ Přepočteno z měny EUR k datu 20. července 2018, kurz měn byl 25,875 CZK/EUR.

¹⁴ Přepočteno z měny EUR k datu 17. dubna 2020, kurz měn byl 27,165 CZK/EUR.

¹⁵ Přepočteno z měny EUR k datu 3. září 2020, kurz měn byl 26,37 CZK/EUR.

Úspory energie v SZT činila původně 142 861 673 € (3 919 409 998,76 Kč)¹⁶. Od roku 2020 docházelo ke snižování alokace:

- Dne 17. března 2020 MPO snížilo alokaci programu podpory na 100 861 673 € (2 721 247 937,54 Kč)¹⁷ z důvodu přesunu výkonnostní rezervy do specifického cíle 2.1.
- Dne 3. září 2020 MPO znovu snížilo alokaci programu podpory na 99 880 673 € (2 633 853 347,01 Kč)¹⁸ a další snížení alokace MPO provedlo ke dni 14. ledna 2021 na 99 823 673 € (2 614 381 995,87 Kč)¹⁹. Obě tato snížení proběhla v důsledku přesunu nevyužitých peněžních prostředků na opatření spojená s reakcí na pandemii.

2.6 **Operační program *Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost 2021–2027*** byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 4. října 2021 č. 859, Evropská komise schválila programový dokument OP TAK rozhodnutím C (2022) 4597 dne 28. června 2022. Podpora v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie je poskytována v prioritní ose 4 – *Posun k nízkouhlíkovému hospodářství*. Tato priorita je realizována prostřednictvím specifických cílů 4.1 *Podpora energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů* a 4.2 *Podpora energie z obnovitelných zdrojů*. Podpora je poskytována podnikům bez ohledu na velikost jak formou dotací, tak i prostřednictvím finančních nástrojů.

Tabulka č. 2: Specifické cíle OP TAK* zahrnuté do kontrolní akce NKÚ (stav k 19. květnu 2025)

Specifický cíl		Typ podpory	Alokace SC (v mil. Kč)	Počet podpořených projektů s RoPD	Skutečně proplacené prostředky (v mil. Kč)*
4.1	Podpora energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů	Dotace	10 590	761	1 513
4.2	Podpora energie z obnovitelných zdrojů	Dotace	5 147	10	84
Celkem dotace			15 737	771	1 597
				Počet projektů podpořených finančním nástrojem	Výše proplacených peněžních prostředků (čerpání úvěrů)
4.1	Podpora energetické účinnosti a snižování emisí skleníkových plynů	Finanční nástroj E 2023**	1 771	115	328
4.2	Podpora energie z obnovitelných zdrojů	Finanční nástroj FV 2024**	2 043	131	61
Celkem finanční nástroj			3 814	246	389

* U OP TAK stále probíhá příjem žádostí o podporu i realizace projektů.

** NKÚ u finančního nástroje podrobil kontrole pouze související činnost MPO, kterou je schvalování výzev a smluvní ujednání mezi MPO a NPO.

Zdroj: texty jednotlivých výzev SC 4.1 a SC 4.2, programový dokument OP TAK, MS 2021+ ke dni 19. května 2025.

¹⁶ Přepočteno z měny EUR k datu schválení OP PIK Evropskou komisí. Kurz 29. dubna 2015 byl 27,435 CZK/EUR.

¹⁷ Přepočteno z měny EUR k datu 17. března 2020, kurz měn byl 26,98 CZK/EUR.

¹⁸ Přepočteno z měny EUR k datu 3. září 2020, kurz měn byl 26,37 CZK/EUR.

¹⁹ Přepočteno z měny EUR k datu 14. ledna 2021, kurz měn byl 26,19 CZK/EUR.

- 2.7 **Specifický cíl 4.1** je zaměřen na snížení energetické náročnosti českého hospodářství a snížení emisí skleníkových plynů. Podpora má přispět k plnění energeticko-klimatických cílů a zajištění nových úspor energie²⁰.
- 2.8 **Specifický cíl 4.2** je zaměřen na efektivní a šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie a zvyšování energetické účinnosti obnovitelných zdrojů energie. Podpora má směřovat k plnění cílů dle směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001²¹.
- 2.9 Vláda ČR schválila **Národní plán obnovy** svým usnesením ze dne 17. května 2021 č. 467²², Rada EU následně schválila posouzení plánu²³ provedené Evropskou komisí na základě kritérií stanovených v čl. 19 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje *Nástroj pro oživení a odolnost*. Podpora v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie je poskytována v NPO v pilíři 2 – *Fyzická infrastruktura a zelená tranzice*, a to v jeho komponentách 2.2 *Snížování spotřeby energie ve veřejném sektoru* a 2.3. *Přechod na čistší zdroje energie*. Podpora byla poskytována formou dotace, která byla proplácena v pilíři 2.2 ex-ante a v pilíři 2.3 ex-post.

Tabulka č. 3: Komponenty NPO podrobené kontrole NKÚ zahrnuté do kontrolní akce NKÚ (stav k 31. březnu 2025)

Aktivita		Alokace aktivit komponenty (v mil. Kč)	Počet podpořených projektů s RoPD*	Výše podpory dle RoPD (v mil. Kč)	Počet realizovaných projektů	Proplacené peněžní prostředky (v mil. Kč)
2.2.1	Snížení energetické náročnosti budov ve vlastnictví OSS	2 893	17	268	17	268,3
2.2.2	Zvýšení energetické účinnosti systémů veřejného osvětlení	2 087	926	1 862	926	1 862
2.3.1	Výstavba nových fotovoltaických zdrojů	5 000	4 653	6 228	3 093	3 209
2.3.2	Modernizace distribuce tepla v rámci soustav zásobování teplem	1 660	63	2 046	19	179
Celkem		11 640	5 659	10 404	4 055	5 818,3

* Hodnoty ve sloupcích „Počet podpořených projektů s RoPD“ a „Počet realizovaných projektů“ u komponenty 2.2 jsou stejné, protože je financována ex-ante, tedy příjemce podpory obdrží celou podporu hned po vydání RoPD, kdežto v případě financování ex-post u komponenty 2.3 je podpora proplácena až po ukončení realizace projektu.

Zdroj: dokumentace výzev MPO, odpovědi MPO.

²⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES byla nahrazena směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791 ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955 (přepřacované znění).

²¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/2001 ze dne 11. prosince 2018 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů (přepřacované znění).

²² Usnesení vlády ČR ze dne 17. května 2021 č. 467, k materiálu *Národní plán obnovy*.

²³ Formální potvrzení, že národní plán daného členského státu pro čerpání finančních prostředků z *Nástroje pro oživení a odolnost* (RRF) splňuje všechny stanovené požadavky a je v souladu s cíli EU.

- 2.10 **Cílem komponenty 2.2**²⁴ NPO je snížení spotřeby energie ve veřejném sektoru, realizuje aktivitu související se snížením energetické náročnosti budov ve vlastnictví organizačních složek státu (dále také „OSS“) a aktivitu související se zvýšením energetické účinnosti systémů veřejného osvětlení.
- 2.11 **Cílem komponenty 2.3** NPO je modernizace rozvodů tepelné energie a rozvoj fotovoltaických zdrojů se záměrem přejít na čistší zdroje energie. Realizuje aktivitu související s výstavbou nových fotovoltaických zdrojů na přístřešcích, střeších budov a aktivitu související s modernizací rozvodů a předávacích stanic distribuce tepla v rámci SZT.

III. Rozsah kontroly

- 3.1 Cílem kontroly bylo prověřit, zda peněžní prostředky poskytované Ministerstvem průmyslu a obchodu na zvyšování energetické účinnosti a obnovitelné zdroje energie byly vynakládány účelně a v souladu s právními předpisy.
- 3.2 **U MPO** byl kontrole podroben postup MPO jako řídicího orgánu OP PIK, OP TAK a jako vlastníka komponent NPO při přípravě a poskytování podpory na zvýšení energetické účinnosti a obnovitelné zdroje energie prostřednictvím prioritní osy 3 OP PIK, priority 4 OP TAK a podpory, která je součástí druhého pilíře NPO. U MPO prověřil NKÚ poskytování podpory z OP PIK v rámci jeho specifických cílů 3.1, 3.2, 3.4²⁵ a 3.5. NKÚ prověřil poskytování podpory z OP TAK v rámci jeho specifických cílů 4.1 a 4.2, a poskytování podpory z komponent 2.2 a 2.3 NPO prostřednictvím aktivit 2.2.1, 2.2.2., 2.3.1 a 2.3.2.
- 3.3 Celkový kontrolovaný objem na úrovni systému činil u MPO 26 399 mil. Kč. Zahrnoval výši proplacených peněžních prostředků v OP PIK v SC 3.1, 3.2, 3.4 a 3.5, výši proplacených peněžních prostředků v OP TAK v SC 4.1 a 4.2 a výši proplacených peněžních prostředků v komponentách 2.2 a 2.3 NPO.
- 3.4 **U API** byl kontrole podroben postup API jako zprostředkujícího subjektu OP PIK a OP TAK, který zejména zajišťoval první stupeň hodnocení projektů, kontrolu žádostí o platbu, monitoring projektů v rámci realizace a doby udržitelnosti a dodržování stanovených podmínek příjemci podpory. Kontrole byl podroben postup API při administraci 61 projektů v celkovém objemu peněžních prostředků 493,6 mil. Kč.
- 3.5 **U 16 vybraných příjemců podpory** v rámci programu podpory *Úspory energie* OP PIK prověřil NKÚ, zda příjemci realizovali projekty v souladu s rozhodnutím o poskytnutí podpory a jeho případnými změnami, zda příjemci po ukončení realizace projektu

²⁴ Vlastníky komponenty 2.2 jsou MPO a Ministerstvo životního prostředí. Kontrole NKÚ byly podrobeny pouze aktivity vlastněné MPO.

²⁵ Kontrole NKÚ byla podrobena pouze část specifického cíle 3.4, konkrétně výzvy I. a II. nízkouhlíkové technologie, výzvy na akumulace energie a výzvy úpravy bioplynu na biometan a jeho vtláčení do sítě. Předmětem kontroly nebyly výzvy zaměřené na elektromobilitu a druhotné suroviny.

dosáhli očekávaných přínosů projektu a zda plní podmínky udržitelnosti stanovené RoPD. NKÚ při výběru projektů zohlednil stav realizace projektu, výši podpory, případné kontroly provedené jiným orgánem. Mezi kontrolované projekty nebyly zařazeny projekty realizované v oblastech zasažených povodněmi v září roku 2024. Celková výše proplacených peněžních prostředků činila 194,3 mil. Kč.

IV. Podrobné skutečnosti zjištěné kontrolou

ČR nesplnila cíle úspor energie mj. v důsledku nízkého příspěvku OP PIK

- 4.1 ČR měla do roku 2020 dosáhnout závazného cíle ročních úspor spotřeby energie podle článku 7 směrnice o energetické účinnosti²⁶ ve výši 50,67 PJ. Plánovaný příspěvek OP PIK k tomuto cíli podle *Národního akčního plánu energetické účinnosti III. (2014–2020)* z roku 2014, který schválila vláda ČR²⁷, měl činit za období let 2014–2020 celkem 20 PJ (39,5 %).
- 4.2 V roce 2017 vláda ČR svým usnesením²⁸ schválila aktualizaci národního akčního plánu energetické účinnosti ČR. Aktualizace navýšila cílovou hodnotu podle článku 7 směrnice o energetické účinnosti na 51,5 PJ a zároveň snížila příspěvek OP PIK k této cílové hodnotě na 9,62 PJ (18,7 %). Důvodem pro snížení příspěvku OP PIK k navýšené cílové hodnotě byl stav realizace OP PIK, kdy byly v programu podpory *Úspory energie* realizovány teprve projekty z prvních výzev, které ještě nevykazovaly úspory energie.
- 4.3 V roce 2020 dosáhly roční úspory energie 48,5 PJ a závazný cíl tak nebyl splněn. Jedním z důvodů byl nízký příspěvek OP PIK k tomuto cíli, který koncem roku 2020 dosáhl 3,09 PJ (6 % z plánovaných úspor), což činilo cca 1/3 již sníženého plánovaného příspěvku²⁹.

Nízký zájem o podporu opatření na úspory energie z OP PIK

- 4.4 Program podpory *Úspory energie* OP PIK podporoval snížení energetické náročnosti podnikatelského sektoru. Původní výše peněžních prostředků vyčleněných na program

²⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES (dále také „směrnice o energetické účinnosti“).

²⁷ Usnesení vlády ČR ze dne 22. prosince 2014 č. 1085, o *Národním akčním plánu energetické účinnosti České republiky podle čl. 24 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti*.

²⁸ Usnesení vlády ČR ze dne 15. května 2017 č. 373, k *aktualizaci Národního akčního plánu energetické účinnosti ČR*.

²⁹ Cíl podle aktualizace *Národního akčního plánu energetické účinnosti III. (2014–2020)* dle článku 7 směrnice o energetické účinnosti pro kumulované úspory energie byl 204,4 PJ za období 2014–2020. Celkem dosáhla ČR kumulované úspory 144,8 PJ, tedy 71 %, a závazný cíl nesplnila. OP PIK k tomuto cíli přispěl celkem 11,9 PJ kumulovaných úspor energie, tedy 8,2 %.

činila 20,5 mld. Kč. Do poloviny roku 2018 bylo vyhlášeno celkem pět výzev³⁰, které ale provázely nízký zájem o podporu, v jehož důsledku snížilo MPO alokaci programu o cca 3 mld. Kč. Dalším důvodem nízkého čerpání alokovaných prostředků byla skutečnost, že více než 50 % projektů nesplnilo věcná kritéria hodnocení žádostí. Pro zvýšení zájmu o podporu přistoupilo MPO pro další tři výzvy³¹ ke snížení bodové hranice přijatelnosti projektů k podpoře ze 60 bodů na 50. Mezi hlavní kritéria pro výběr projektů patřilo: „... *prokázání trvalé úspory spotřeby energie, klimaticko – energetické přínosy a měrný způsobilý výdaj na roční úsporu 1 GJ*“³². Tato hodnotící kritéria MPO nijak neupravovalo. Snížením bodové hranice přijatelnosti bylo podpořeno celkem 1 031 projektů, což je více než 50 % všech projektů v těchto třech výzvách (2 017 projektů). Snížením bodové hranice MPO zajistilo vyšší realizovaný počet projektů, které však přinášely nižší úspory než projekty s vyšším bodovým hodnocením.

- 4.5 V roce 2021 dosáhla úspora spotřeby energie u podpořených projektů celkem 2,1 PJ, což činí 0,5 % z celkové čisté konečné spotřeby energie v průmyslu a ve službách ve výši 417,7 PJ. Ke dni 20. května 2025 tato hodnota vzrostla na 4,6 PJ, a to z důvodu postupného nabíhání přínosů projektů v době udržitelnosti. Celkově tak podpora poskytnutá v objemu 13,9 mld. Kč měla zanedbatelný vliv na spotřebu energie v průmyslu a ve službách, protože přinesla úsporu ve výši 1,1 % z konečné spotřeby ČR v průmyslu a službách v roce 2021.

Podpora OP PIK vedla k dosažení plánovaného instalovaného výkonu výroby energie z obnovitelných zdrojů energie

- 4.6 Program podpory *Obnovitelné zdroje energie* měl přinést svojí realizací nový instalovaný výkon výroby energie 60 MW do konce roku 2023. Přestože ex post evaluace³³ uvádí, že výsledků podle ukazatele výsledku bylo dosaženo již v roce 2021, podpořené projekty měly v roce 2021 instalovaný výkon jen 32,54 MW. Výsledku bylo dosaženo až v roce 2023 s nově instalovaným výkonem 60,5 MW. V době ukončení kontroly NKÚ byly všechny projekty dokončené s celkovým instalovaným výkonem 64,96 MW. Splnění cíle bylo podpořeno částkou 613,7 mil. Kč. Podpořený instalovaný výkon činí 1,1 % z celkového instalovaného výkonu obnovitelných zdrojů energie v ČR ve výši 5 903 MW ke dni 31. prosince 2023³⁴.

³⁰ Výzvy *Úspory energie* I., II., III., výzvy I. a II. Fotovoltaické systémy s/bez akumulace pro vlastní spotřebu.

³¹ Výzvy *Úspory energie* IV., V., VI.

³² *Prokázání trvalé úspory spotřeby energie* – menší úspora spotřeby než 10 % byla hodnocena 0 body, úspora energie 40 % a větší byla hodnocena 32 body, v intervalu mezi těmito hraničními hodnotami platil lineární vztah, *klimaticko – energetické přínosy* – měrný náklad na snížení 1 kg emisí CO₂ vyšší než 140 Kč/kg byl hodnocen 0 body, měrný náklad 60 Kč/kg byl hodnocen 32 body, v intervalu mezi těmito hraničními hodnotami platil lineární vztah, *měrný způsobilý výdaj na roční úsporu 1 GJ* – měrný náklad vyšší než 25 tis. Kč/GJ byl hodnocen 0 body, měrný náklad 10 tis. Kč/GJ byl hodnocen 17 body, v intervalu mezi těmito hraničními hodnotami platil lineární vztah.

³³ *Ex-post evaluace OP PIK a replikace kontrafaktuální dopadové evaluace OP PI. Závěrečná zpráva*, Naviga Advisory and Evaluation a Vysoká škola ekonomická v Praze, 5. prosince 2023.

³⁴ *Roční zpráva o provozu elektrizační soustavy České republiky 2023*, Energetický regulační úřad, srpen 2024.

Ukazatele, kterými MPO hodnotilo přínosy podpory na úrovni programů OP PIK, neměly dostatečnou vypovídací schopnost

- 4.7 MPO stanovilo pro hodnocení přínosů podpory z OP PIK výsledkové ukazatele. Výsledky programu podpory *Obnovitelné zdroje energie* sledovalo pomocí ukazatele *Celkového instalovaného výkonu z OZE*³⁵, výsledky programu podpory *Úspory energie* prostřednictvím *Čisté konečné spotřeby energie v průmyslu* a *Čisté konečné spotřeby energie ve službách* a výsledky programu podpory *Úspory energie* v SZT prostřednictvím ukazatele *Vsázky paliva do tepláren a vytopen SZT*. Hodnoty těchto ukazatelů nemohou prokazovat pouze přínos podpory z OP PIK, protože jsou vykazovány Českým statistickým úřadem za celou Českou republiku, a jsou tudíž ovlivněny i jinými faktory. MPO k tomuto nastavení uvedlo, že takto nastavené ukazatele požadovala Evropská komise v rámci vyjednávání OP PIK a bez toho by nebyl OP PIK Evropskou komisí schválen.
- 4.8 Nedostatečnou vypovídací schopnost ukazatelů na úrovni specifických cílů dokládá i skutečnost, že podle výsledkového ukazatele programu podpory *Obnovitelné zdroje energie* vzrostl instalovaný výkon z obnovitelných zdrojů energie (dále také „OZE“) v období let 2013 až 2021 o 66,4 MW, přitom podpořené projekty do konce roku 2021 přinesly pouze 32,54 MW.
- 4.9 Výsledkové ukazatele programu podpory *Úspory energie* byly nastaveny tak, že v cílovém roce 2023 měla být celková čistá spotřeba energie v průmyslu a ve službách celkem 436 889 TJ, přičemž cílová hodnota reflektuje predikci hospodářského růstu a s tím spojený růst spotřeby energie. Z údajů uvedených v odstavci 4.5 vyplývá, že vliv podpory na celkovou spotřebu energie je marginální.
- 4.10 U vsázky paliva do tepláren (KVET) a vytopen SZT, kterou MPO měřilo výsledky podpory v programu *Úspory energie* v SZT mělo dojít v letech 2013 až 2023 ke snížení spotřeby energie o 55 607 TJ. Do konce roku 2021 došlo ke snížení o 37 758 TJ, přičemž podpořené projekty přinesly úsporu pouze 799,74 TJ ročně. Podpořené projekty, jejichž přínosy budou nabíhat až do konce roku 2028, přinesou další úsporu ve výši 2 667,5 TJ ročně. NKÚ nemohl ověřit, zda bylo cíle dosaženo v roce 2023, protože závěrečná zpráva OP PIK bude zpracována kvůli nařízení STEP³⁶ až v roce 2026. Pouze podpořenými projekty však cíle nebylo možné dosáhnout, protože nemohly vygenerovat dostatečné úspory k jeho splnění. Toto konstatuje i ex post evaluace, kterou si MPO v rámci evaluace OP PIK nechalo zpracovat.

³⁵ Instalovaný výkon z obnovitelných zdrojů energie v megawattech, který zahrnuje instalovaný elektrický výkon MVE do 10 MW, instalovaný tepelný výkon v bioplynových stanicích a instalovaný elektrický výkon KVET Biomasa do 10 MW el. výkonu včetně.

³⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/795 ze dne 29. února 2024, kterým se zřizuje Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) a mění směrnice 2003/87/ES a nařízení (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 a (EU) 2021/241.

4.11 V programu podpory *Nízkouhlíkové technologie* MPO nestanovilo výsledkové ukazatele³⁷, pouze sledovalo počet nainstalovaných technologií. Nemohlo tedy jeho prostřednictvím hodnotit přínosy jednotlivých podpořených projektů ve vztahu k úsporám energie, resp. zvyšování energetické účinnosti.

Přínos OP TAK k úsporám energie do roku 2030 bude zanedbatelný

4.12 V roce 2023 vstoupila v platnosti nová směrnice o energetické účinnosti³⁸, která stanovuje další požadavky v oblasti úspory energie. Podle této směrnice má ČR od roku 2024 do roku 2030 dosáhnout kumulované úspory energie 669 PJ. Podle aktualizace *Vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu* z roku 2024 by k této úspoře měl OP TAK přispět 2,7 PJ, což činí 0,4 % potřebných úspor. Na úspory energie je v OP TAK alokováno 12,4 mld. Kč.

OP TAK zatím nepřispívá ke zvyšování instalovaného výkonu OZE

4.13 Specifický cíl 4. 2 OP TAK je zaměřen na podporu využívání obnovitelných zdrojů energie a na zvyšování energetické účinnosti obnovitelných zdrojů energie. Podporou má být dosaženo zvýšení instalovaného výkonu o 231 MW do konce roku 2029. Pro podporu byl stanoven průběžný milník pro rok 2024, kdy mělo být zrealizováno 10 % instalovaného výkonu (23 MW).

4.14 První výzva na podporu OZE (větrné elektrárny) byla vypsána 8. září 2022, příjem žádostí však byl ukončen předčasně 31. srpna 2023. Důvodem pro předčasné ukončení bylo přijetí nařízení Komise (EU) 2023/1315 ze dne 23. června 2023³⁹, které změnilo podmínky veřejné podpory v oblasti obnovitelných zdrojů a úspor energie stanovené nařízením Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014 (dále také „novelizace GBER“). Rozhodnutí o poskytnutí dotace přijatá od 1. ledna 2024 musela být v souladu s tímto nařízením.

4.15 Kvůli správnému nastavení podmínek podpory MPO čekalo s dalším vyhlášením výzev až na novelizaci GBER. Nová pravidla veřejné podpory v oblasti úspor energie a OZE začala platit po publikaci novely nařízení GBER ode dne 1. července 2023. Poté MPO vypsal nové výzvy na podporu větrných elektráren, malých vodních elektráren, vtláčení

³⁷ Článek 30 odst. 3 nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 Evropského parlamentu a Rady ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie a o zrušení nařízení Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002. Od 18. července 2018 bylo nařízení č. 966/2012 nahrazeno nařízením evropského parlamentu a rady (EU, Euratom) 2018/1046, ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012, kde je stejná povinnost zakotvena v čl. 33.

³⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791 o energetické účinnosti ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955.

³⁹ Nařízení Komise (EU) 2023/1315 ze dne 23. června 2023, o změně nařízení (EU) č. 651/2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, a nařízení (EU) 2022/2473, kterým se určité kategorie podpory pro podniky působící v oblasti produkce, zpracování a uvádění produktů rybolovu a akvakultury na trh prohlašují za slučitelné s vnitřním trhem podle článků 107 a 108 Smlouvy.

biometanu a výrobu energie z biomasy, a to postupně v období od září 2023 do ledna 2025.

- 4.16 Celkem je na tuto oblast podpory alokováno 5,1 mld. Kč, v první výzvě OZE byla alokace 0,5 mld. Kč. Do konce roku 2024 nebyl dokončen ani jeden projekt, a nebyl tak splněn požadovaný milník. Tři roky od vyhlášení první výzvy tak byly v době ukončení kontroly NKÚ proplaceny výdaje ve výši 83,6 mil. Kč na tři projekty, jejichž instalovaný výkon bude dosahovat 19,4 MW.
- 4.17 Kvůli zpoždění v realizaci podpory OZE existovalo riziko nesplnění deklarovaných cílů podpory v této oblasti do roku 2029. Toto riziko se však od konce roku 2024 do doby ukončení kontroly NKÚ v květnu 2025 snížilo, neboť ve čtyřech vyhlášených výzvách podle nového GBER byly podány žádosti o podporu 128 projektů v celkové výši 21,4 mld. Kč, což trojnásobně překračuje alokaci tohoto specifického cíle.

Organizační složky státu neměly zájem o podporu z *Národního plánu obnovy* na snížení energetické náročnosti budov

- 4.18 *Národní plán obnovy* je v oblasti úspor energie, které jsou realizovány MPO, zaměřen na dvě oblasti podpory, každá se dvěma aktivitami. První oblast je zaměřena na veřejný sektor, a to podpora zaměřená na *snížení energetické náročnosti budov ve vlastnictví OSS* a *zvýšení energetické účinnosti systémů veřejného osvětlení*⁴⁰. Druhá oblast byla zaměřena na podnikatelské subjekty, konkrétně na *výstavbu nových fotovoltaických zdrojů* a *modernizaci distribuce tepla v rámci soustav zásobování teplem*.

Tabulka č. 4: Plnění cílů v komponentách 2.2 a 2.3 NPO

Aktivita	Definice cíle	Měrná jednotka	Cílová hodnota (31. 3. 2026)	Dosažená hodnota dle RoPD k 31. 3. 2025
Snížení energetické náročnosti budov ve vlastnictví OSS	Snížení spotřeby energie	TJ/rok	140*	19,70
Zvýšení energetické účinnosti systémů veřejného osvětlení	Snížení spotřeby energie	TJ/rok	286	278,40
Výstavba nových fotovoltaických zdrojů	Zvýšení instalovaného výkonu zdrojů FVE	MW	270	479,87
Modernizace distribuce tepla v rámci soustav zásobování teplem	Úspora primární energie vyplývající z modernizace rozvodů tepla	GJ	245 327	461 902,00

* Původní hodnota byla 216 TJ/rok, byla snížena v roce 2023 v rámci první změny NPO, kterou schválila Evropská komise dne 26. září 2023.

Zdroj: *Národní plán obnovy*, odpovědi MPO.

- 4.19 Cílů podpory v NPO má být dosaženo do 31. března 2026. Mimo aktivity *Snížení energetické náročnosti budov ve vlastnictví OSS* jsou všechny výzvy již uzavřeny a probíhá realizace projektů. Podle dosažených hodnot dle RoPD (tabulka č. 4)

⁴⁰ Příjemci podpory jsou města a obce, které leží mimo území národních parků, a jimi vlastněné právnické osoby.

jednotlivých projektů lze předpokládat, že podpora pro podnikatelské subjekty splní a překoná své plánované cíle.

- 4.20 NKÚ upozorňuje na riziko, že stanovený cíl snížení energetické náročnosti budov pro organizační složky státu ve výši 140 TJ/rok MPO nesplní z důvodu nezájmu o podporu. Z celkových alokovaných peněžních prostředků ve výši 2,89 mld. Kč bylo po třech letech na projekty poskytnuto 9 % a projekty přinesly úsporu spotřeby energie jen 19,7 TJ/rok. Žádosti o podporu ve II. výzvě lze sice podávat až do října 2025, všechny projekty však musí být dokončeny do 31. prosince 2025. NKÚ zjistil, že důvodem nezájmu OSS o podporu byl mimo jiné krátký čas na realizaci projektu, zejména pak nepřekročitelný termín dokončení realizace projektů k 31. prosinci 2025. Dalšími důvody nezájmu byla vysoká míra inflace, růst stavebních nákladů a nedostatek zdrojů OSS na investice. Nezájem trval i přesto, že ve II. výzvě MPO zmírnilo podmínky pro získání podpory zejména zvýšením maximální hranice způsobilých výdajů z 16 500 Kč/GJ na 20 500 Kč/GJ úspory energie a zahrnutím projektové přípravy do způsobilých nákladů. NKÚ zjistil, že se MPO dostatečně nezabývalo vhodností zařazení aktivity adresované přímo OSS do striktně časově vymezeného programu a při nastavování cílů podpory nedostatečně zohlednilo rizika spojená s realizací projektů u příjemců z řad OSS, u kterých jsou investice financovány prostřednictvím státního rozpočtu.

U čtyř z 16 vybraných příjemců podpory, které NKÚ zkontroloval, zjistil skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně

- 4.21 NKÚ prověřil realizaci a přínosy 16 vybraných projektů, které příjemci podpory realizovali v rámci programu podpory *Úspory energie* OP PIK (viz přílohu č. 1). Všechny vybrané projekty byly v době udržitelnosti a byly podpořeny dotací. Podle nastavených pravidel mají příjemci podpory v době udržitelnosti předložit energetický posudek, kterým prokážou, zda realizací projektu dosáhli deklarovaných úspor.
- 4.22 Z 16 kontrolovaných projektů u devíti příjemci předložili energetický posudek, kterým doložili splnění cílů a účel podpory (viz přílohu č. 1). NKÚ u dvou z těchto projektů při kontrole zjistil, že byly realizovány v některých aspektech odlišně od schváleného projektu:
- a) Příjemce podpory realizoval projekt na snížení energetické náročnosti budovy. Při kontrole u příjemce NKÚ zjistil, že příjemce realizoval v rámci projektu také výměnu vnitřních ocelových dveří za nové protipožární, které ovšem neměly žádný přínos na energetické úspory, neboť se nachází uvnitř budovy. Potřeba výměny byla vyvolána požadavkem na požárně bezpečnostní řešení v části budovy, ve které se neprováděla úsporná opatření. Z toho důvodu neměly být výdaje na tuto výměnu zařazeny mezi způsobilé. Jedná se tak o skutečnost nasvědčující porušení rozpočtové kázně⁴¹ až do výše 18 990,72 Kč. Zároveň se jedná o nesrovnalost podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013⁴².

⁴¹ Ustanovení § 44 odst. 1 písm. j) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

⁴² Článek 2 odst. 36 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu,

b) Příjemce podpory realizoval projekt, který měl za cíl snížit energetickou náročnost provozu objektu, konkrétně se jednalo o realizaci zateplení obvodového pláště budovy, zateplení střešních konstrukcí a částečnou výměnu oken a dveří. Příjemce realizoval nad rámec schváleného projektu zasklení balkonů rekonstruovaného objektu, které nebyly zahrnuty do výpočtu úspor energie. Přesto příjemce výdaje za ně zahrnul do způsobilých výdajů. Při kontrole u příjemce pak NKÚ zjistil, že příjemce některé položky nerealizoval, ačkoliv byly součástí schváleného projektu a příjemce je uplatnil jako způsobilé výdaje. NKÚ tak vyhodnotil, že se jedná o skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně až do výše 365 271,77 Kč. Zároveň se jedná o nesrovnalost podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013.

4.23 Cílem poskytnuté podpory u těchto dvou projektů bylo dosažení úspor energie, které i přes výše uvedená zjištění příjemce prokázal prostřednictvím energetického posudku.

4.24 Zbývajících sedm kontrolovaných projektů již bylo v době kontroly NKÚ dokončeno, ale do doby ukončení kontroly NKÚ neměly zpracován energetický posudek, který by prokazoval přínosy podpořených projektů. U dvou z nich NKÚ zjistil, že byly realizovány v některých aspektech odlišně od schváleného projektu:

a) Příjemce podpory realizoval projekt na snížení energetické náročnosti administrativního objektu zateplením obálky budovy, výměnou oken a modernizací osvětlení. NKÚ zjistil, že příjemce realizoval mimo jiné zastiňující techniku, která nebyla součástí schváleného projektu a náklady na ni uplatnil jako způsobilé výdaje. Dále příjemce uplatnil jako způsobilé výdaje položky, které měly charakter běžné údržby a oprav. NKÚ tak vyhodnotil, že se jedná o skutečnosti nasvědčující porušení rozpočtové kázně až do výše 701 623,56 Kč. Zároveň se jedná o nesrovnalost podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013.

b) Příjemce podpory realizoval projekt snížení energetické náročnosti provozu vybraných objektů společnosti. V rámci projektu měl příjemce realizovat zateplení obálky budovy, výměnu oken a instalovat dvě fotovoltaické elektrárny s celkem 218 (2×109) panely o výkonu 275 Wp/panel včetně souvisejícího vybavení. NKÚ při kontrole u příjemce zjistil, že místo schválených dvou elektráren zrealizoval příjemce pouze jednu elektrárnu o 130 panelech o výkonu 460 Wp/panel. Příjemce podpory neinformoval poskytovatele o změně projektu a místo toho mu předložil v rámci žádosti o platbu, resp. zpráv o realizaci projektu, doklady k fakturaci a další účetní záznamy, podle kterých realizoval dvě elektrárny o 130 panelech. Tyto doklady předložil příjemce podpory také NKÚ. Předložené doklady tak neodpovídají realizovanému dílu, jsou upravené tak, aby odpovídaly schválenému projektu, a nikoliv skutečnému provedení. NKÚ tak vyhodnotil, že příjemce podpory realizoval projekt v rozporu se schváleným projektem a vedl o projektu neprůkazné účetnictví⁴³. NKÚ tak vyhodnotil, že se jedná o skutečnosti nasvědčující porušení

o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006.

⁴³ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v § 8 odst. 1 a odst. 4 stanoví: „(1) Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů ... (4) Účetnictví účetní jednotky je průkazné, jestliže všechny účetní záznamy tohoto účetnictví jsou průkazné (§ 33a).“ Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, dále v § 33a odst. 1 písmeno a) stanoví: „(1) Podle

rozpočtové kázně až do výše 1 614 219,6 Kč. Zároveň se jedná o nesrovnalost podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013.

- 4.25 Při kontrole API zjistil NKÚ, že v jednotkách případů byly v MS 2014+ uvedeny nesprávné údaje v indikátorech v důsledku nepovolené kumulace hodnot. Dále NKÚ zjistil individuální nedostatky v oblasti kontrol úplnosti dokladů u tří projektů, které se přikládají k závěrečné žádosti o platbu, a v jednom případě byly nesprávně přiděleny body v rámci ekonomického hodnocení projektů. Všechna tato pochybení byla individuálního charakteru, neměla vliv na vynaložené peněžní prostředky, a pokud to bylo možné, API tyto nedostatky na základě upozornění NKÚ v průběhu kontroly opravila.

Seznam zkratek:

API	Agentura pro podnikání a inovace
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s.
ČR	Česká republika
Ex post evaluace	<i>Ex post evaluace OP PIK a replikace kontrafaktuální dopadové evaluace OP PI, závěrečná zpráva ze dne 5. prosince 2023</i>
EU	Evropská unie
FVE	fotovoltaická elektrárna
GBER	nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014
GJ	gigajoule, jednotka energie
HDP	hrubý domácí produkt
KVET	kombinovaná výroba elektřiny a tepla
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MS2014+	jednotný monitorovací systém pro programové období 2014–2020
MS2021+	jednotný monitorovací systém pro programové období 2021–2027
MVE	malé vodní elektrárny
MW	megawatt, jednotka výkonu
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NPO	<i>Národní plán obnovy</i>
NRB	Národní rozvojová banka, a.s.

tohoto zákona se za průkazný účetní záznam považuje pouze a) účetní záznam, jehož obsah je prokázán přímo porovnáním se skutečností, kterou tento záznam prokazuje.“

OP PIK	operační program <i>Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020</i>
OP TAK	operační program <i>Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost 2021–2027</i>
OSS	organizační složky státu
OZE	obnovitelné zdroje energie
PJ	petajoule, jednotka energie; 1 PJ = 1 000 TJ
RoPD	rozhodnutí o poskytnutí dotace
SC	specifický cíl
směrnice o energetické účinnosti	směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES
TJ	terajoule, jednotka energie; 1 TJ = 1 000 GJ
SZT	soustavy zásobování teplem

Seznam kontrolovaných příjemců podpory

Registrační číslo operace CZ.01.3.10/0.0/0.0/	Název subjektu	IČ	Způsobilé výdaje dle RoPD (v Kč)	Přidělená podpora dle RoPD (v Kč)	Skutečně proplacená podpora (v Kč)
18_183/0016061	Dopravní podnik města Brna, a.s.	25508881	47 709 931,00	14 345 079,30	11 998 375,79
18_183/0017525	ZKL Brno, a.s.	25507851	31 498 000,00	9 512 722,63	9 392 159,99
20_370/0026417	MEDIA EFEKT, s.r.o.	25518640	20 800 000,00	10 400 000,00	10 385 000,00
20_370/0025283	CHRIŠTOF, spol. s r.o.	42660351	36 354 100,00	10 906 230,00	10 906 230,00
18_183/0017236	Střední odborné učiliště a Střední odborná škola SČMDS, Znojmo, s.r.o.	47900211	27 303 422,78	8 373 357,83	8 146 845,80
20_370/0025410	MJ Play a.s.	24242217	29 664 600,00	14 832 300,00	14 832 300,00
19_251/0022847	ZERAS a.s.	25546040	25 855 093,00	10 203 520,80	10 203 520,80
18_183/0017441	BBG group, s.r.o.	26049384	23 059 000,00	11 691 200,00	11 467 200,00
19_251/0021452	TENDON Reality s.r.o.	06297757	31 000 000,00	9 300 000,00	9 299 999,99
19_251/0020585	Dopravní podnik Ostrava a.s.	61974757	42 282 642,44	12 684 792,73	9 730 707,83
20_370/0024416	ZUUM Group s.r.o.	05140790	19 240 000,00	9 620 000,00	9 615 190,00
19_251/0022672	TŘINECKÉ ŽELEZÁRNY, a. s.	18050646	108 000 000,00	32 400 000,00	32 400 000,00
18_183/0016549	IZOPOL DVOŘÁK, s.r.o.	26342391	24 500 411,00	9 920 164,40	9 700 590,70
18_183/0017810	NEXTA s.r.o.	27282597	30 950 000,00	15 595 705,00	15 554 999,99
18_183/0017251	DTS Vrbenský, a.s.	63145251	27 200 000,00	11 000 000,00	10 423 822,38
20_370/0023960	ELE SERVIS CZ s.r.o.	24156744	20 588 977,62	10 294 488,81	10 273 933,07
Celkem			546 006 177,84	201 079 561,50	194 330 876,34

Pozn.: Projekty podbarvené zelenou barvu mají energetický posudek. Energetickým posudkem se pro tyto účely rozumí energetický posudek podle § 9a odst. 1 zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, v platném znění, zpracovaný podle vyhlášky č. 480/2012 Sb., o energetickém auditu a energetickém posudku, ve znění vyhlášky č. 309/2016 Sb.